

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	6
1.1 Роль неприбуткових організацій в економіці країни, особливості їх функціонування	6
1.2 Значення та завдання обліку неприбуткових організацій	9
1.3 Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку у неприбуткових організаціях	14
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	18
2.1 Організація бухгалтерського обліку у неприбуткових організаціях	18
2.2 Методичні аспекти обліку у неприбуткових організаціях на прикладі Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу	22
2.3 Облік доходів і видатків за загальним та спеціальним фондами у Івано-Франківському фаховому коледжі технологій та бізнесу	28
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ У НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	36
3.1 Особливості бухгалтерського обліку у неприбуткових організаціях	36
3.2 Зміст, інформаційне забезпечення та методика складання фінансової звітності Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу	43
3.3 Шляхи удосконалення обліку неприбуткових організацій на прикладі Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу	50
ВИСНОВОК	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56
ДОДАТКИ	60

ВСТУП

У суспільному житті завжди виникає потреба в організаціях, які б вирішували соціальні проблеми, які не суб'єкти підприємницької діяльності не в змозі вирішити. Для цього існують неприбуткові організації – це організації, які надають певний ряд суспільних послуг а також здійснюють позитивний економічний і соціальний вплив на суспільство.

Бухгалтерський облік неприбуткових організацій виступає інформаційною системою, яка містить певні фінансові відомості про організацію, яка є суб'єктом господарської діяльності. Бухгалтерський облік неприбуткових установ базується на певних правилах визначення, класифікації та роз'яснення операцій або подій, які пов'язані з діяльністю визначеної установи. Він являється вирішальним показником ефективного управління неприбутковою організацією.

Неприбуткова організація – це юридична особа, яка перебуває на загальній системі оподаткування, але не є платником податку на прибуток. Бухгалтерський облік неприбуткових установ має певні особливості, оскільки їх діяльність спрямована не на отримання прибутку, а на вирішення певних соціальних потреб суспільства.

В умовах постійних змін законодавства та приведення бухгалтерського обліку до норм міжнародних стандартів виникає ще багато не вирішених питань в сфері бухгалтерського обліку неприбуткових установ, які ставлять завдання для наукових досліджень в цій сфері.

Проблемні питання модернізації та вдосконалення обліку в неприбуткових організаціях у своїх наукових працях досліджували Атамас П. Й., Артюх О. В., Бутинець Ф. Ф., Ватуля І. Д., Верига Ю. А., Гладких Т. В., Гуцайлюк Л. О., Джога Р. Т., Дідик А. М., Заїнчківський О. А., Канєва Т. В., Лемішовський В. І., Лень В. С., Матвєєва В. О., Мельник Т. Г., Мілька А. І., Свірко С. В., Сінельник Л. М. та інші.

Пріоритетним напрямом подальшого розвитку є модернізація системи бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях.

Метою даної бакалаврської роботи є дослідження методології ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності неприбуткових організацій з метою виявлення напрямів удосконалення в умовах модернізації системи обліку.

Для досягнення мети бакалаврської роботи потрібно дослідити наступні завдання, а саме:

- дослідити роль неприбуткових організацій в економіці країни а також особливості їх функціонування;
- з'ясувати значення та завдання обліку і фінансової звітності неприбуткових установ;
- надати характеристику фінансово-господарської діяльності та постановки обліку методичних аспектів бухгалтерського обліку Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу;
- виявити особливості організації обліку неприбуткових установ;
- охарактеризувати особливості обліку доходів і видатків за загальним та спеціальним фондами;
- виявити напрями удосконалення обліку в неприбуткових організаціях;
- визначити мету, склад, принципи та основні вимоги до складання і подання фінансової звітності неприбуткових установ;
- розглянути зміст, інформаційне забезпечення а також процес складання фінансової звітності неприбуткових організацій;
- визначити напрями вдосконалення фінансової звітності неприбуткових організацій.

Об'єктом дослідження є процес організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності неприбуткових установ.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних та практичних аспектів, пов'язаних з організацією, веденням бухгалтерського обліку та складанням фінансової звітності неприбуткових установ.

Суб'єктом дослідження є Івано-Франківський фаховий коледж технологій та бізнесу.

Інформаційною базою бакалаврської роботи є чинні законодавчі та нормативні документи України, наукові праці вітчизняних і закордонних вчених з питань організації та ведення бухгалтерського обліку внеприбуткових організаціях та складання фінансової звітності, спеціалізовані періодичні видання, фінансова звітність Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу.

В процесі написання бакалаврської роботи був застосований монографічний метод дослідження, математично-статистичні та методи економічної статистики, метод фінансового аналізу, прийоми синтезу, аналізу та групування.

Практичне значення отриманих результатів полягає у дослідженні методики організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу, а також обґрунтуванні напрямів удосконалення обліку та звітності в умовах модернізації.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

1.1 Роль неприбуткових організацій в економіці країни, особливості їх функціонування

Неприбуткові організації відіграють важливу роль у виконанні соціальної програми держави. Вони посідають особливе місце у ринковій економіці, оскільки представляють собою неприбуткову організацію або юридичну особу, метою якої не являється отримання прибутку від її діяльності.

Різновид неприбуткових організацій охоплює майже усі ділянки життя людини – освіту, культуру, політику, економіку, тощо. Неприбуткові установи є суб'єктом і невід'ємним елементом нормально функціонуючого ринкового господарства. Це можуть бути муніципалітети, державні лікарні, релігійні та інші неприбуткові організації. Вони відповідають за створення та впровадження суспільних благ і послуг. В умовах ринкової економіки не завжди держава здатна вирішити певні соціальні проблеми. Некомерційні організації створювалися для вирішення питань політичної та духовної діяльності, спорту та культури, охорони природи та благодійності. У той час як охорона здоров'я та освіта стають все більше комерціалізованими, некомерційні організації виконують певну роботу в цих сферах, беручи участь у різноманітних цільових програмах, щоб допомогти громадськості.

Неприбуткові установи створюються для реалізації соціальних програм країни для вирішення суміжних цілей, а саме:

- досягненні соціальних цілей;
- захист особистих прав та свобод людини;
- бажанні професійно покращити та розвинути наукові знання у різноманітних сферах;
- віросповіданні і відправленні релігійних обрядів;
- організації дозвілля.

Основними формами некомерційних організацій є громадські і релігійні установи, фонди, некомерційні товариства, установи, самоврядні неприбуткові організації, асоціації та профспілки. Усі комерційні юридичні особи можна розділити на дві великі категорії, незалежно від форми власності: комерційні організації або суб'єкти підприємницької діяльності та некомерційні організації.

Перелік неприбуткових організацій наведено на рисунку 1.

Некомерційні організації тісно співпрацюють з органами державної влади для досягнення цілей соціальної політики. Існує вісім груп неприбуткових організацій на основі діяльності, яку здійснюють некомерційні організації.

Класифікація неприбуткових організацій розглянута в статті 7.11.1 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств», що детально викладено у порядку визначення структури неприбуткових установ (організацій)[51]. Кожна група неприбуткових організацій включає кілька організацій з різною неприбутковою символікою.

Рис. 1.1.1. Класифікація неприбуткових організацій

Перед реєстрацією в податкових органах неприбуткові установи та організації повинні пройти державну реєстрацію. Державна реєстрація

юридичних осіб здійснюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» [7].

У разі національної реєстрації юридичної особи, створеної іноземною юридичною особою, окрім вищезазначеного пакету документів, подаються документи, що підтверджують реєстрацію іноземної особи в країні її перебування, зокрема торгові виписки, банківські або судові реєстрації.

Засновниками неприбуткових установ можуть бути: фізичні особи, які досягнули повноліття, юридичні особи а також органи державної влади, Реєстрація юридичних осіб здійснюється на підставі отримання повідомлення від державного реєстратора про державну реєстрацію юридичних осіб та відомостей про відповідну реєстраційну картку. Отже, не пізніше наступного дня з дня реєстрації державний реєстратор зобов'язаний подати повідомлення про реєстрацію до відповідних органів статистики, оподаткування, пенсійних фондів, страхових фондів тощо із зазначенням номера та дати внесення запису до ЄДРПОУта дані реєстраційної картки.

Для того, щоб установа могла вважатись неприбутковою та могла скористатись особливим режимом оподаткування, їй необхідно зареєструватись в податкових органах.

Під час реєстрації установі буде присвоєно код неприбутковості, а також її буде віднесено до Реєстру неприбуткових організацій відповідно до Положення про Реєстр неприбуткових організацій та установ [59]. У негативному випадку діяльність організацій податкові органи будуть вважати прибутковою та вимагатимуть від них подання відповідних звітностей.

Задля внесення до Реєстру неприбутковій установі необхідно подати до податкового органу відповідно до свого місцезнаходження реєстраційну заяву та копію статутних документів. У висновку розгляду заяви може бути прийняте рішення про віднесення неприбуткової установи до Реєстру абовідхилення заяви про віднесення неприбуткової установи до Реєстру. Рішення подають у двох екземплярах – перший подають установі, а другий лишається в органі податкової служби.

1.2 Значення та завдання обліку неприбуткових організацій

Постійні зміни всередині економічної ситуації країни зачіпають галузі як матеріального виробництва так і невиробничі галузі. Відповідно до цих змін неприбуткові організації потребують особливої уваги та рішучих дій для їх реформування.

Головним завданням в цьому напрямку є побудова якісних фінансово-економічних відносин.

Велику роль у вирішенні даних завдань повинен відіграти оновлений сучасний бухгалтерський облік неприбуткових установ, який близький до міжнародних стандартів.

Неприбуткова установа здійснює свою діяльність відповідно до установчих документів, веде облік, має самостійний баланс, поточні рахунки в банках, печатку, подає звітність до відповідних органів, не має на меті отримання прибутку. Доходи та витрати неприбуткових установ визнаються на підставі ПБО і даних бухгалтерського обліку.

Практично усі неприбуткові організації пов'язує такий принцип: доходи, одержані в межах своєї статутної діяльності, використовуються виключно для забезпечення видатків на утримання цієї організації, втілення мети і напрямів діяльності.

Неприбуткові організації, як і будь-які інші юридичні особи, повинні вести бухгалтерський облік, який має на меті забезпечення систематичного контролю за процесом виконання кошторисів витрат, станом розрахунків з підприємствами, організаціями і фізичними особами, збереженням грошових і матеріальних цінностей.

Правильно організований бухгалтерський облік виконання кошторису бюджетної установи дає можливість отримувати своєчасну інформацію про доходи за видами їх надходження та використання.

Як і бухгалтерський облік суб'єктів господарської діяльності, бухгалтерський облік неприбуткових установ має свій предмет, який полягає у процесі виконання державного та місцевих бюджетів.

Бухгалтерський облік неприбуткових організацій виконує такі функції, які формулюють його значення:

- нагляд за рухом грошового обігу;
- відображення - потік коштів віддзеркалюється в належних документах, на рахунках в банках тощо;
- всі операції за розрахунками зводяться у баланс доходів і видатків;
- контроль за надходженням до бюджету за видами та контроль за видатками бюджету;
- керування процесами планування і виконання бюджету;
- забезпечення зберігання бюджетних коштів.

Враховуючи значення бухгалтерського обліку неприбуткових установ можна виділити такі головні завдання бухгалтерського обліку:

- надання інформації про господарські процеси і результати діяльності, необхідної для управління установою;
- точне відзеркалення господарських операцій із використання виконання кошторисів;
- забезпечення доцільного використання коштів неприбуткової установи за цільовим призначенням у відповідності до затвердженого кошторису;
- забезпечення вчасного проведення інвентаризації матеріальних та грошових цінностей та розрахунків;
- забезпечення повноти і достовірності звітності неприбуткових організацій;
- контроль за наявністю і рухом майна, використання матеріальних та фінансових ресурсів відповідно до нормативної бази за затвердженими кошторисами;
- попередження та недопущення порушень в процесі господарської діяльності.

У зв'язку з тим, що законодавство не врегульовує можливості для неприбуткової установи використання спрощеної системи обліку, організація бухгалтерського обліку в неприбуткових установах має такі особливості (рис. 1.2.2).

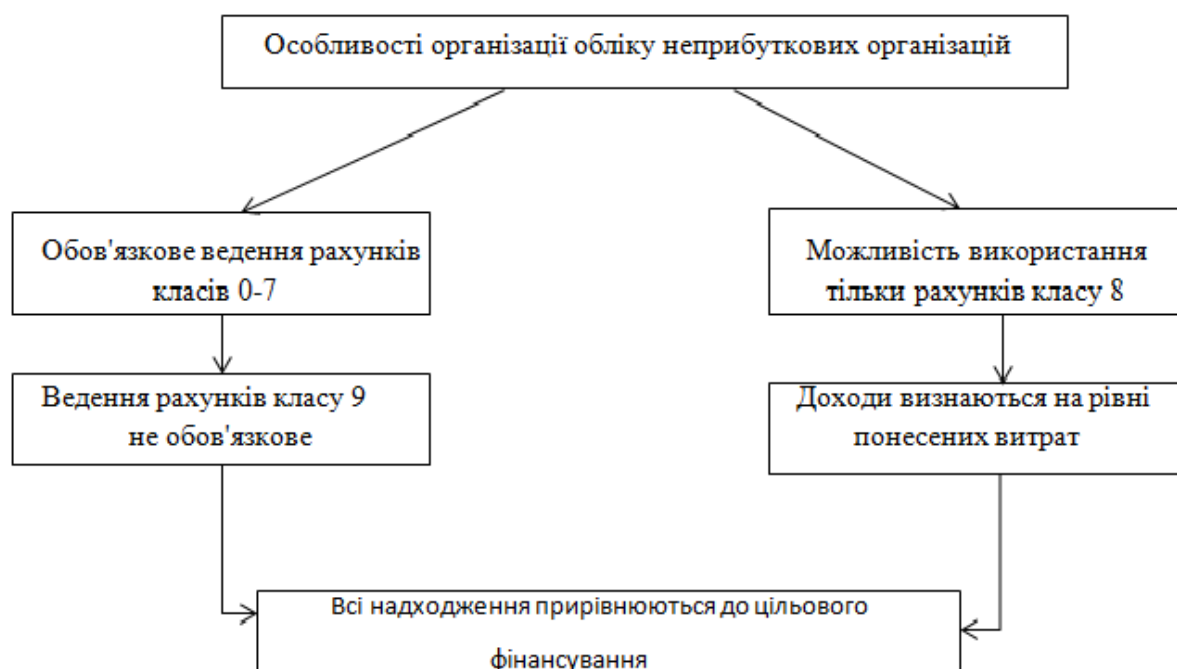

Рис. 1.2.2. Особливості організації обліку неприбуткової організації

Потрібно відзначити, що облік некомерційних організацій ведеться на загальноприйнятих принципах, які застосовуються у міжнародній практиці, але враховуючи особливі функції неприбуткових установ має власні особливі об'єкти.

Отже, якщо бухгалтерський облік неприбуткових установ організований належним чином, то відповідно це сприяє виконанню покладених на неї функцій завдяки ефективному управлінні коштами, які виділяються для її утримання.

Враховуючи особливість діяльності неприбуткових організацій, варто визнавати надходження цільовим фінансуванням та цільовими надходженнями, включаючи орендні платежі, курсові різниці, відсотки, отримані за депозитами [8]. Порядок визнання та відображення витрат встановлюється відповідно до П(С)БО 16. Однак для неприбуткових організацій цей стандарт не відображає ніяких особливостей.

Визначення правових основ регулювання, організації, обліку та складання фінансової звітності в Україні покладено на Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [5]. Його правила поширюються на всіх

юридичних осіб. Так як неприбуткові організації виступають юридичними особами, то повинні вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність.

Некомерційна організація може здійснювати як неприбуткову, так і прибуткову діяльність. Організації, які здійснюють кілька видів діяльності, повинні обліковувати доходи та витрати за різними видами діяльності окремо. Відображення доходів та майна неприбуткової організації в бухгалтерському обліку залежить від джерела його формування, яке можна поділити на: цільові доходи, нецільові доходи, доходи від фінансової діяльності, основні статутні доходи від неприбуткової діяльності та доходи з інших джерел, які підлягають оподаткуванню податком на прибуток.

Головним документом неприбуткової установи є кошторис доходів та витрат. Щорічно вищий орган управління або ж керівництво неприбуткової організації затверджує кошторис, в якому встановлює планові витрати та очікувані доходи. Саме завдяки кошторису установа можливість забезпечити подальший контроль доходів та видатків, джерел, з яких вони надходять, напрямами їх надходжень а також установити зв'язок з діяльністю, згідно статуту.

Відображення господарських операцій неприбуткових установ не передбачає жодних відмінностей. Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. В реєстрах бухгалтерського обліку в обов'язковому порядку повинні відображатися усі господарські операції, під впливом яких відбулися зміни майнового стану організації, зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства.

Цільовий дохід – це надходження для фінансування конкретних благодійних програм у вигляді безповоротної фінансової допомоги, благодійних внесків, грошових та натуральних пожертв за певних умов і за певними напрямами використання. Використання таких доходів для фінансування інших благодійних програм заборонено і вважатиметься зловживанням. У цьому випадку, якщо майно, кошти та інші матеріальні цінності перенаправляються за цільовим призначенням, неприбуткова організація надає благодійнику звіт про їх

використання. Крім того, одержувачі благодійної допомоги у вигляді благодійних пожертв та цільових пожертв (благодійних грантів) повинні повідомити благодійника про їх використання.

Нецільові доходи - доходи, для яких не встановлені певні умови та напрями витрат. Але слід зазначити, що благодійники, які дарують майно, кошти та інші матеріальні цінності некомерційним організаціям, можуть на їх запит отримувати звіти про використання такого майна. Такі кошти (майно) можна використати для фінансування будь-якої благодійної програми. Дохід від фінансової діяльності – це пасивний дохід у вигляді відсотків, дивідендів, страхування, компенсацій, роялті тощо. У цьому контексті фінансова діяльність неприбуткової організації з метою здійснення статутної діяльності (благодійна) не вважається підприємницькою чи іншою прибутковою діяльністю. Доходи від фінансової діяльності неприбуткових організацій використовуються виключно на благодійну та комерційну діяльність у розмірах та порядку, встановлених законодавством.

До доходів від іншої значної статутної неприбуткової діяльності належать доходи від надання некомерційними організаціями освітніх, культурних, наукових, освітніх та інших послуг.

Доходи з інших джерел, що оподатковуються податком на прибуток, - доходи від здачі в оренду майна, реалізації надлишкового майна, надання послуг чи робіт. Кредити не можуть бути джерелом майна та коштів для неприбуткових організацій. Крім того, майно та кошти неприбуткових організацій не можуть бути використані в якості застави.

Для цілей бухгалтерського обліку всі доходи, які отримує неприбуткова організація, умовно поділяють на цільові та нецільові. Від цього залежатиме порядок їх відображення в системі обліку рахунків. Тому облік цільових джерел фінансування, у тому числі гуманітарної допомоги, некомерційних організацій, ведеться на рахунку 48 «Цільові кошти та цільові надходження». За кредитом рахунку відображаються кошти цільового призначення, отримані на фінансування окремих видів діяльності, по дебету - використання суми за

певними напрямками, визнання її доходів, включаючи також повернення невикористаних сум.

1.3 Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку у неприбуткових організаціях

Наразі у некомерційних організаціях немає спеціальних стандартів бухгалтерського обліку, тому на даному етапі неприбуткові організації використовують у бухгалтерському обліку всі діючі П(С)БО. Некомерційні організації мають особливості діяльності, які відрізняють їх від інших бізнес-структур.

Некомерційна організація є самостійним суб'єктом господарювання з законними правами та здійснює свою діяльність відповідно до статутних документів, має окремий баланс, банківський рахунок, печатку.

Класифікація неприбуткових установ та організацій наведена в Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств». Діяльність таких організацій не може бути підприємницькою (з метою отримання прибутку), хоча такі організації можуть бути платниками податку на прибуток

Закон про оподаткування прибутку поділяє неприбуткові організації на:

- органи місцевого самоврядування і органи державної влади;
- благодійні фонди і організації;
- пенсійні фонди та кредитні спілки;
- об'єднання юридичних осіб, житлово-будівельні кооперативи, спілки, які утримуються виключно за рахунок внесків засновників та не здійснюють підприємницької діяльності;
- релігійні організації.

Згідно положень п.п.133.4.1 п.133.4 ст.133 Кодексу, неприбутковим підприємством, установою та організацією є підприємство, установа та організація (далі - неприбуткова організація), що одночасно відповідає таким вимогам:

- утворена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації;
- установчі документи якої містять заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб;
- установчі документи якої передбачають передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення). Положення цього абзацу не поширюється на об'єднання та асоціації об'єднань співвласників багатоквартирних будинків;
- внесена контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Обов'язковою умовою для неприбуткової організації є використання своїх доходів (прибутків), виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами (п.п.133.4.2 п.133.4 ст.133 Кодексу).

У відповідності до Порядку визначення структури ознаки неприбуткових установ (організацій), затвердженого Наказом Державної податкової адміністрації України від 3 липня 2000 року N 355 встановлено Порядок визначення структури ознаки неприбуткових установ (організацій), який розроблено на виконання пункту 1.4 Положення про Реєстр неприбуткових організацій та установ, затвердженого наказом Державної податкової адміністрації України від 11.07.97 N 232 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.08.97 за N291/2095.

Обов'язковою умовою неприбуткової організації є спрямування своїх доходів на фінансування витрат на утримання, досягнення цілей (цілей, завдань) і діяльності, визначених організаційними документами.

Отже, для включення до реєстру неприбуткова організація має бути створена та зареєстрована в порядку, встановленому законодавством, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації.

Неприбуткова організація, створена та зареєстрована відповідно до законодавства, що визначає закон та організаційні основи неприбуткової організації, не обкладається податком на прибуток з доходів, отриманих від її статутної діяльності, за умови використання доходу (прибутку) виключно цією організацією, надає кошти на утримання, досягнення цілей (цілей, завдань) та на пряму діяльність, визначених установчими документами, і не здійснює розподіл отриманого доходу (прибутку).

Отже, доходи (прибутки) від реалізації діяльності, отримані неприбутковою організацією, яка внесена до Реєстру, мають використовуватись виключно для цілей, що передбачені установчими документами. При цьому отримання таких доходів (прибутків) має відповідати вимогам закону, що регулює діяльність такої неприбуткової організації. У разі встановлення факту використання неприбутковою організацією отриманих доходів (прибутків) на інші цілі, ніж передбачені установчими документами, до такої неприбуткової організації застосовуються норми п.п. 133.4.4 п. 133.4 ст. 133 Кодексу.

Правові основи діяльності неприбуткових організацій визначені в главі 5 Господарського кодексу України, а профільне регулювання передбачено в спеціальних законодавчих актах. Зокрема правове регулювання, порядок утворення, реєстрації, діяльності та припинення громадських об'єднань визначено Законом України від 22 березня 2012 року № 4572-VI «Про громадські об'єднання».

Реєстрація неприбуткових організацій та установ здійснюється в порядку, визначеному Наказом ДПАУ від 11.07.97 р. №232 "Про затвердження Положення про Реєстр неприбуткових організацій та установ". Відповідно до нього, неприбуткові організації та установи заносяться до Реєстру. Реєстр неприбуткових організацій та установ - це автоматизована система збору, накопичення та обробки даних про неприбуткові організації та установи, які,

згідно із пунктом 7.11 статті 7 Закону №283, звільняються від сплати податку на прибуток.

Для внесення до Реєстру неприбуткова організація або установа повинні подати або надіслати до податкового органу за її місцезнаходженням:

- реєстраційну заяву за формою 1-РН;
- копію статутних документів;
- копію установчих документів.

Відповідно до Закону №283, неприбуткові організації не є платниками податку на прибуток. Згідно з цим Законом, від податку на прибуток звільняються неприбуткові організації - органи державної влади України, органи місцевого самоврядування та створені ними установи або організації, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів в разі одержання ними доходів у вигляді:

- коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;
- пасивних доходів;
- коштів або майна, які надходять до таких неприбуткових організацій як компенсація вартості отриманих державних послуг.

Благодійні фонди і благодійні організації звільняються від сплати податку на прибуток, якщо вони одержують доходи у вигляді:

- коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;
- пасивних доходів;
- коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від їх основної діяльності.

У разі ліквідації неприбуткової організації її активи повинні бути передані іншій неприбутковій організації відповідного виду або зараховані до доходу бюджету.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

2.1 Організація бухгалтерського обліку у неприбуткових організаціях

Закон про бухгалтерський облік відображає однакові вимоги, як для неприбуткових організацій, так і для інших юридичних осіб. Дія цього закону поширюється на всіх юридичних осіб, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність відповідно до законодавства.

Некомерційною організацією є юридична особа, створена відповідно до законодавства України. Тому цим організаціям необхідно вести бухгалтерський облік і надавати фінансову звітність. Характеристика бухгалтерів полягає в тому, що їхня діяльність не має прибутку.

Бухгалтерський облік неприбуткових організацій ведеться відповідно до Загального плану рахунків та Розпорядження № 291. Крім того, ці організації мають повне право на використання спрощеного плану рахунків. Пунктом 2 наказу від 19.04.2001 р. № 186 затверджено спрощений план рахунків, у якому зазначено, що він поширюється на юридичних осіб, які не здійснюють корпоративну діяльність.

Відсутність спеціальних правил у законодавстві про бухгалтерський облік для неприбуткових організацій може викликати проблеми. Адже стандарти бухгалтерського обліку орієнтуються на юридичних осіб, які здійснюють прибуткову діяльність, а не на неприбуткових (адже навіть якщо і виходить прибуток в діяльності неприбуткової організації, то він повинен витрачатися виключно на фінансування витрат на утримання цієї організації і здійснення її статутної діяльності).

Кожна неприбуткова організація повинна сформувати облікову політику, де повинні бути відображені всі принципи організації бухгалтерського обліку.

В наказі про облікову політику необхідно відобразити такі моменти:

- 1) визначити оцінку вибуття запасів, яку буде застосовувати організація. Для цього також необхідно визначити одиницю запасів: чи це буде їх найменування чи однорідна група;
- 2) визначити, який метод амортизації основних засобів буде застосовуватись;
- 3) встановити величину вартісного критерію віднесення матеріального активу до малоцінних необоротних активів (згідно з п. 5.1 П(С)БО7 "Основні засоби");
- 4) визначити терміни корисного використання нематеріальних активів;
- 5) визначити порядок утворення резервів для покриття майбутніх витрат і платежів.

Додатком до наказу про облікову політику доцільно зробити додаток по документообороту.

Найбільшу частку неприбуткових доходів становлять цільові кошти, які обліковуються на рахунку 48.

Враховуючи, що НКО мають доступ до цільових коштів для виконання конкретних статутних програм (діяльностей, проектів тощо) і лише для забезпечення статутної діяльності, необхідно деталізувати облік коштів (майна). Цільовий фінансовий рахунок.

Основні питання бухгалтерського обліку для неприбуткових організацій пов'язані з джерелами доходів, обліком та використанням.

Некомерційний облік має такі характеристики:

- такі організації можуть використовувати лише рахунки типу 8 для цілей калькуляції витрат, а не рахунки типу 9.

- кошти, отримані у вигляді благодійних внесків, відображаються за кредитами рахунку 48 «Цільові кошти та цільовий дохід».

- надходження коштів у вигляді благодійних внесків відображається за кредитом рахунку 48 "Цільове фінансування і цільові надходження". За дебетом рахунку 48 відображається визнання фінансування доходом і повернення

невикористаних сум. Аналітичний облік коштів цільових надходжень ведеться за їх призначенням і джерелами надходжень;

- визначення доходу при цільовому фінансуванні регулюється П(С)БО 15 "Дохід": Цільове фінансування не визнається доходом доти, поки не існує підтвердження того, що воно буде отримане та підприємство виконає умови щодо такого фінансування.

Отримане цільове фінансування визнається як дохід у періоді, в якому були здійснені витрати, пов'язані з цільовими умовами фінансування.

Спрямоване фінансування капітальних інвестицій визнається доходом відповідно до частки суми їх амортизації протягом строку корисного використання відповідного об'єкта інвестування (основних засобів, нематеріальних активів тощо). Тому всі вищезазначені аспекти враховуються в обліковій кореспонденції.

Ще одна стаття присвячена оподаткуванню неприбуткових та організацій. 157 ПКУ, якою встановлено власні спеціальні правила ведення податкового обліку. По-перше, вони залежать від основної чи неосновної діяльності, яку здійснює некомерційна організація. Відмінною рисою некомерційної організації (як впливає з назви) є некомерційний характер її діяльності, яка не має нічого спільного з прибутком. Зазвичай така діяльність, як правило, благодійна, освітня, наукова, спортивна, культурна, соціальна тощо.

Це також зазначено у п. 157.15 ПКУ, згідно з яким основною діяльністю є діяльність неприбуткової організації, що визначається як основний закон, що регулює діяльність неприбуткової організації, у тому числі забезпечення реабілітації неприбуткової організації. інвалідам (дітям з обмеженими можливостями), спортивні послуги, благодійна допомога, освітні, культурні, наукові, освітні, соціальні та інші подібні послуги громадського споживання, створення систем соціального захисту громадян (недержавні пенсійні фонди та інші подібні організації).

Основні види діяльності також включають продаж товарів, виконання робіт та надання послуг неприбутковими організаціями з метою популяризації

принципів і концепцій збереження, які були засновані такими некомерційними організаціями та тісно пов'язані зі своєю основою. Послуги надаються суб'єктам господарювання, якщо такі товари пропонують послуги за нижчими цінами, ніж зазвичай, або якщо такі ціни регулюються державою.

Разом з тим, некомерційні організації згідно з пп. «в» — «г» п. 157.1 ПКУ (тобто кредитні спілки, пенсійні фонди, спілки, асоціації та інші юридичні особи) мають право здійснювати продаж товарів, надання послуг тільки засновникам — інакше у разі продажу товарів, робіт, послуг іншим особам їх діяльність вважатиметься другорядною діяльністю. .

Дані про доходи та витрати від операційної діяльності наводяться в першому розділі звіту неприбуткового звіту, де:

- у рядках 1 - 7 «Дохід» відображаються лише фактично отримані готівкові кошти (вартість безоплатно отриманого майна; або в форму безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертв у звіті зазначається вартість такого майна відповідно до супровідного документа (п. 2.4 Порядку № 56. Якщо в документі не вказано вартість майна, доходи)

- у «витратних» рядках 8 — 9 наводяться профінансовані (тобто оплачені) витрати.

З позицій податкового законодавства основні засоби неприбуткових організацій, як і в період дії Закону про податок на прибуток, вважаються невиробничими, а отже, не підлягають «податковій» амортизації (тоді як у бухгалтерському обліку право на нарахування за ними бухгалтерської амортизації при цьому зберігається).

2.2 Методичні аспекти обліку у неприбуткових організаціях на прикладі Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу

Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [5] визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні. Його норми поширюються на всіх юридичних осіб. Оскільки неприбуткові організації є юридичними особами, вони зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність.

Неприбуткова організація може вести як неприбуткову, так і прибуткову діяльність. Організації (установи), які ведуть декілька видів діяльності, зобов'язані організувати окремо облік доходів і витрат за різними видами діяльності. Відображення в бухгалтерському обліку неприбуткових організацій надходжень коштів та майна залежить від джерел їх формування, які можна розподілити на: цільові доходи, нецільові доходи, доходи від фінансової діяльності, доходи від проведення основної статутної неприбуткової діяльності, доходи з інших джерел, які оподатковуються податком на прибуток. Цільові доходи – це доходи, що надходять на певних умовах та визначених напрямках їх використання у вигляді без зворотної фінансової допомоги, благодійних внесків, пожертвувань у грошовій і натуральній формі на фінансування конкретних благодійних програм. Використання таких надходжень на фінансування інших благодійних програм заборонено і буде вважатися нецільовим використанням. При цьому, якщо майно, кошти та інші матеріальні цінності передані за цільовим призначенням, звіт про їх використання надається неприбутковою організацією благодійникові в обов'язковому порядку. Крім того, отримувачі благодійної допомоги у формі благодійних внесків і пожертвувань, що мають цільовий характер (благодійні гранти), повинні звітувати перед благодійниками про їх використання.

Нецільові доходи – доходи, що надходять без встановлення певних умов і напрямків їх витрачання. Однак слід зауважити, що благодійники, які передали своє майно, кошти та інші матеріальні цінності в неприбуткову організацію,

можуть отримати на їх вимогу звіт про використання зазначеного майна. Такі кошти (майно) можуть бути використані на фінансування будь-якої благодійної програми. Доходи від фінансової діяльності – це пасивні доходи у вигляді відсотків, дивідендів, страхових виплат, відшкодувань, роялті. При цьому фінансова діяльність неприбуткової організації, спрямована на статутну діяльність (благодійництво), не розглядається як підприємницька або інша прибуткова діяльність. Надходження неприбуткової організації від фінансової діяльності спрямовуються виключно на благодійність і забезпечення господарської діяльності у розмірах та порядку, передбачених законодавством.

Доходи від проведення іншої основної статутної неприбуткової діяльності – це доходи від надання неприбутковою організацією просвітницьких, культурних, наукових, освітніх та інших послуг, а також доходи від продажу неприбутковою організацією товарів (послуг), що пропогандують принципи та ідеї, для захисту яких вона була створена, і тісно пов'язаних з її основною діяльністю, якщо ціна таких товарів (послуг) нижче звичайної.

Доходи з джерел інших, які підлягають оподаткуванню податком на прибуток – доходи від надання майна в оренду, від реалізації надлишків матеріальних цінностей, від надання послуг або виконання робіт. Джерелом формування майна і коштів неприбуткової організації не можуть бути кредити. Крім того, майно та кошти неприбуткової організації не можуть бути предметом застави.

З метою бухгалтерського обліку всі отримані неприбутковою організацією доходи умовно поділяються на цільові та нецільові. Від цього і буде залежати порядок їх відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку. Так, бухгалтерський облік цільових джерел фінансування, в тому числі отриманої гуманітарної допомоги, неприбуткових організацій ведеться на рахунку 48 "Цільове фінансування і цільові надходження". За кредитом цього рахунку відображаються кошти цільового призначення, отримані для фінансування певних заходів, за дебетом – використання суми за певними напрямками, визнання їх доходом, а також повернення невикористаних сум. Аналітичний

облік коштів цільового фінансування і цільових надходжень та їх витрачання здійснюється за їх призначенням і джерелами надходжень. Отримане цільове фінансування визнається доходом протягом тих періодів, в яких були понесені витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування.

Неприбуткові організації відносяться до однієї з важливих складових соціально-економічного розвитку держави. До них відносять громадські, бюджетні, благодійні, релігійні організації; недержавні пенсійні фонди, товариства власників житла тощо.

До таких організацій відноситься Івано-Франківський фаховий коледж технологій та бізнесу. Бухгалтерський облік в коледжі виконує такі функції:

- нагляд за рухом грошових потоків, пов'язаних з виконанням бюджету як за доходами, так і видатками;
- відображення — рух бюджетних коштів відображається у відповідних документах, на рахунках тощо;
- узагальнення — всі операції за розрахунками зводяться у баланс доходів і видатків;
- контролю, яка полягає у контролі надходжень бюджету за їх видами та контролі за видатками бюджету у відповідних галузях, установах і організаціях; — управління процесом планування та виконання бюджету;
- забезпечення збереження коштів бюджету як державної власності.

В коледжі створені необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечено неухильне виконання всіма посадовими особами дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Бухгалтерія закладу, у складі 5 осіб, забезпечує контроль за правильним витрачанням бюджетних асигнувань, зберіганням матеріальних цінностей, економним використанням бюджетних коштів (рис. 2.2.1).

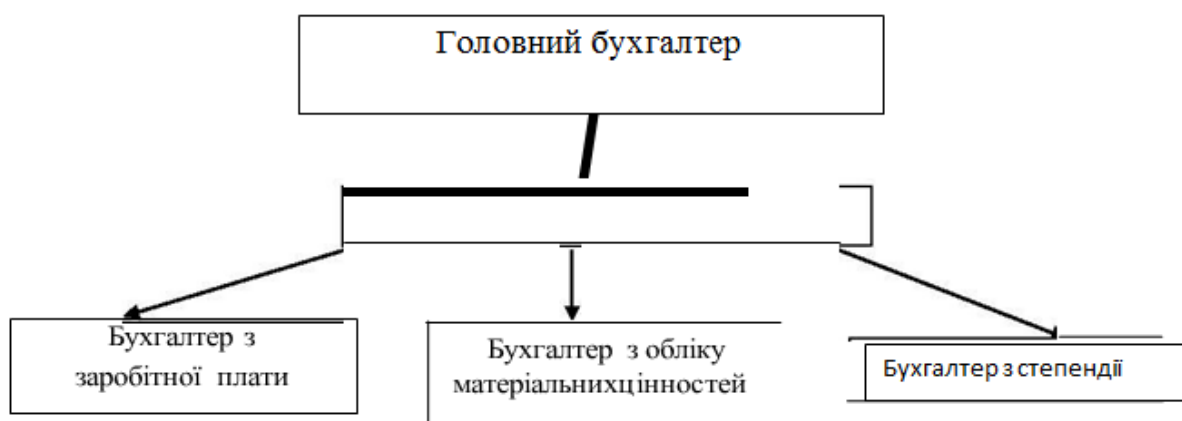

Рис. 2.2.1. Структура бухгалтерії Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу

Так, головний бухгалтер здійснює загальне керівництво процесом організації та ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової і бюджетної звітності. Заступник головного бухгалтера здійснює контроль за веденням бухгалтерського обліку зобов'язань і господарських операцій (реалізація послуг, розрахунків з постачальниками та замовниками за надані послуги, рух грошових коштів на рахунках). Також заступник головного бухгалтера веде оперативний облік надходжень і платежів грошових коштів на поточних рахунках. Бухгалтер з заробітної плати здійснює обробку кадрових документів, табелів обліку робочого часу, листків тимчасової непрацездатності, нарахування заробітної плати.

Бухгалтер з обліку матеріальних цінностей забезпечує своєчасне оформлення первинних документів з обліку нефінансових активів, нарахування амортизації основних засобів. Бухгалтер з стипендії нараховує стипендію студентам, які навчаються в коледжі.

Відповідно до вимог Статуту Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу, заклад здійснює оперативний, податковий та бухгалтерський облік результатів своєї роботи, складає і подає фінансову і статистичну звітність.

Особливості ведення бухгалтерського обліку а також його організація відображаються в Положенні про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку. Облікова політика являється елементом системи в обліку неприбуткових установ. В коледжі розроблене Положення про облікову політику і затверджене наказом директора. Облікова політика коледжу визначена розпорядчим документом, який визначає методи оцінки, обліку, процедури, які установа застосовує в процесі організації бухгалтерського обліку.

Відповідно до Положення про облікову політику і Наказу про затвердження Положення про облікову політику Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу, основними завданнями бухгалтерського обліку є організація систематично контролю за виконанням кошторису закладу, ведення касових а також фактичних видатків у розрізі за кожним видом надходжень загального та спеціального фондів, дотримання суворої відповідності обліку і звітності до вимог нормативних документів, організація обліку в розрізі кодів бюджетної класифікації, контроль за дотриманням фінансової дисципліни, ефективного використання та збереження грошових коштів та матеріальних цінностей.

Положення про облікову політику Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу визначає метод оцінки, обліку і процедури, які застосовуються в установі для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової і бюджетної звітності.

Так, відповідно до Положення про облікову політику закладу, амортизацію необоротних активів нараховують виходячи зі строку корисного використання основних засобів і нематеріальних активів. В свою чергу нарахування амортизації проводиться щонарічну дубалансу.

Також заслуговує на увагу те, що відображення в бухгалтерському обліку доходів та витрат здійснюється на момент їх виникнення, господарські операції відображаються методом суцільного і

безперервного документування, записи в регістрах проводяться на підставі первинних документів, а всі облікові регістри, первинні документи, фінансова звітність складаються українською мовою.

Найменування запасів може визначатись одиницею їх аналітичного обліку а додатково облік запасів може здійснюватись за номенклатурними номерами.

Для реалізації зазначених положень коледж визначений як розпорядник коштів місцевого бюджету нижчого рівня третього ступеня. Також має відкритий рахунок в органах Казначейства та самостійно складає кошториси.

Бухгалтер, відповідальний за ведення бухгалтерського обліку, виконує завдання та функціональні обов'язки і має повноваження головного бухгалтера установи. Тому він підпорядковується та є підзвітним керівникові. Право першого підпису платіжних документів для здійснення видатків із зазначених рахунків має керівник закладу. Право другого підпису на цих документах має головний бухгалтер. Підписи на зазначених документах скріплюються печаткою закладу освіти. Бухгалтер, відповідальний за ведення бухгалтерського обліку, у свою чергу, складає кошториси для кожного закріпленого за ним закладу освіти та підписує їх; надає ці кошториси керівнику закладу освіти, головному бухгалтеру та керівнику Закладу з обслуговування на перевірку, а керівникам закладів на підпис. Затвердження кошторисів здійснюється керівником коледжу.

Також бухгалтер займається оформленням документів для відкриття рахунків в органах Казначейства для кожного закладу.

2.3 Облік доходів і видатків за загальним та спеціальним фондами у Івано-Франківському фаховому коледжі технологій та бізнесу

Бюджетні установи здійснюють свою діяльність в межах виділених коштів за рахунок коштів бюджету. Доходи Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу класифікуються як доходи загального і спеціального фондів.

Джерелами доходів загального фонду закладу виступають асигнування бюджету через органи Державної казначейської служби.

Відповідно до Порядку бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ [65], на рахунки в органах Державного казначейства установах банків зараховуються суми коштів, які надійшли на ім'я установи, у тому числі кошти, що виділяються на відновлення касових видатків поточного року.

Облік доходів, що належать до доходів загального фонду до інституційного бюджету, ведеться на субрахунку 70 «Дохід від бюджетних асигнувань» 7011 субрахунку «Бюджетні асигнування».

За кредитом рахунку відображається надходження бюджетних асигнувань, а по дебету — зменшення надходжень бюджетних асигнувань від цільової суми фінансування, що входять до вартості основних засобів; списання невикористаних залишків коштів за звітний рік; закриття бюджету (бюджет) фінансові результати за звітний період. рахунок доходів.

Цей субрахунок можна уточнити, наприклад, можна виділити такі субрахунки, як 70111 «Витрати з державного бюджету на інституційні та інші види діяльності» та 70112 «Видатки місцевого бюджету на інституційні та інші види діяльності». Діяльність".

Визнаний дохід зараховується на субрахунок рахунку 70. Залишки цих субрахунків на кінець звітного періоду списуються на субрахунок 5511 «Фінансові результати бюджету за звітний період».

Протягом місяця бюджетні асигнування загального бюджету на фізичних осіб, реєстри, поточні рахунки установ та облік видатків на ці рахунки Департаментом казначейства (банківськими установами) надходять у накопичувальну відомість Готівка загального фонду ф. 381 (бюджет) - Пам'ятний орден № 2. Пам'ятні замовлення виготовляються окремо для кожної фізичної особи, реєстру та поточного рахунку.

Аналіз збору та облік державного сектору здійснюється за карткою аналізу та обліку зборів, форма якої наведена в Порядку складання картки аналізу та обліку бюджетних установ.

Основні бухгалтерські операції по відображенню асигнувань за загальним фондом державного бюджету наведено в табл.2.3.2.

Таблиця 2.7

Бухгалтерські записи по відображенню асигнувань за загальним фондом державного бюджету Івано-Франківського коледжу технологій та бізнесу

Господарська операція	Дебет	Кредит	Сума, грн.
Головним розпорядником отримані кошти на особовий рахунок на власні потреби та для переказу розпорядникам другого рівня	2314	6611	5100,00
Відображені кошти головного розпорядника на власні потреби	2313*	2314*	2300,00
Кошти головного розпорядника на власні потреби включаються до доходів майбутніх періодів	6611	6911	1850,00
Головний розпорядник переказує кошти Розпоряднику коштів другого рівня	6611	2314	1600,00
Отримані розпорядником другого рівня грошові кошти на власні потреби та для переказу розпорядникам третього рівня	2314	6611	1600,00
Відображені кошти розпорядника другого рівня власні потреби	2313	2314	1350,00
Кошти розпорядника другого рівня на власні потреби включаються до доходів майбутніх періодів	6611	6911	1350,00
Розпорядник другого рівня переказує кошти Розпоряднику грошових коштів третього рівня	6611	2314	1200,00
Отримані розпорядником третього рівня грошові кошти на власні потреби установи включаються до доходів майбутніх періодів	2313	6911	1200,00
Отримані кошти на реєстраційний рахунок розпорядників коштів	2313	6911	1200,00

Доходи спеціального фонду Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу формують власні надходження від надання послуг.

Доходи спеціального фонду установи обліковуються на таких субрахунках, як 7111 «Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг)», 7211. Характерною особливістю обліку видатків коледжу є їх поділ на касові та фактичні. Облік касових видатків ведеться за кодами економічної класифікації, а тому в первинних документах на списання грошей з рахунку обов'язково вказується їх цільове призначення (код видатків).

Таблиця 2.3.1.

Приклади касових і фактичних видатків коледжу

Вид видатків		Коди економічної класифікації видатків
касові	фактичні	
Отримано кошти для виплати заробітної плати	Нараховано заробітну плату	2111
Перераховано кошти за матеріали	Використано матеріали	2210
Отримано кошти для виплати стипендій	Нараховано стипендії	2250
Перераховано за теплоносії	Отримано теплоносії	2271
Перераховано кошти постачальникам за основні засоби	Отримані основні засоби	3120
Перераховано кошти за капітальний ремонт основних засобів	Здійснено ремонт капітальний основних засобів	3132

З таблиці ми бачимо, що касові і фактичні видатки не співпадають у часі. Якщо фактичні видатки перевищують касові, це означає що в установи є непогашені зобов'язання, а якщо касові перевищують фактичні – наявність непогашеної дебіторської заборгованості.

Кошторис є основним плановим документом агенції, що закріплює надходження та видатки, визначає обсяги та напрями фінансування установи для виконання своїх функцій та досягнення річних цілей. Він затверджується керівником установи на календарний рік не пізніше ніж через місяць після затвердження відповідного бюджету.

Разом із кошторисом на затвердження подається штатний розпис установи, включаючи структурні підрозділи. Ці два документа затверджуються у двох примірниках - один повертається установі, а другий залишається у Департаменті освіти та науки. Зміни до затвердженого кошторису вносяться лише з дозволу Департаменту, який затвердив кошторис та штатний розпис. Розпорядником коштів установи є директор.

Формування кошторису коледжу здійснюється на основі лімітної довідки, яка містить інформацію про основні показники фінансово-господарської діяльності, яку Департамент надсилає протягом тижня після затвердження бюджету, з якого проводиться фінансування.

Бюджетне фінансування - це кошти, які безоплатно виділяються з державного та місцевих бюджетів для виконання державних і муніципальних функцій та забезпечення діяльності бюджетних органів і організацій.

Зареєстровані кошти, отримані протягом поточного бюджетного періоду, спеціальні зареєстровані рахунки, відкриті в державному казначействі, або поточні рахунки, відкриті в банках (крім власних доходів), перераховуються до фонду загального бюджету як погашення дебіторської заборгованості, що виникла за попередні бюджетні періоди. відповідний бюджет. Сума коштів, що надійшли на спеціальний іменний рахунок, відкритий у державному казначействі, або поточний рахунок, відкритий у банку протягом поточного бюджетного періоду, використаний для погашення дебіторської заборгованості, що виникла протягом попереднього бюджетного періоду, витрати розраховуються бюджетним органом. Власні доходи коригують результат виконання кошторису з одночасним збільшенням доходів поточного періоду.

Аналіз та облік наявності та руху коштів на індивідуальних рахунках установи, зареєстрованих рахунках, спеціальних зареєстрованих рахунках та інших рахунках ведеться за їх видами та кодами бюджетної класифікації бюджету, доходів, видатків та бюджетних позик. Аналіз та облік операційної діяльності підприємств, організацій, фізичних осіб та інших установ для здійснення цільових заходів, у тому числі щодо передачі розташованих на них

земель державної власності та іншого нерухомого майна приватної власності ведеться додатково.

Облік доходів установи, які належать до доходів загального фонду, ведуться на субрахунку 7011 “Бюджетні асигнування” та рахунку 70 “Доходи за бюджетними асигнуваннями”. По кредиту відображається отримання бюджетних асигнувань, по дебету — зменшення доходу за бюджетними асигнуваннями на суму цільового фінансування, яка включена до вартості об’єкта основних засобів.

Облік операцій із надходження бюджетних асигнувань загального фонду бюджету на особовий, реєстраційний, поточний рахунок установи та здійснення видатків з цих рахунків в органах Державної казначейської служби ведеться у накопичувальній відомості руху грошових коштів загального фонду ф. 381 (бюджет) — меморіальний ордер № 2. Ця відомість складається за кожним рахунком окремо: особовим, реєстраційним, поточним. Аналітичний облік асигнувань, отриманих в державному секторі ведеться в картках аналітичного обліку одержаних асигнувань. Картка аналітичного обліку отриманих асигнувань ведеться в розрізі кодів економічної класифікації видатків окремо за кожним кодом програмної класифікації видатків.

Невикористані протягом звітного року кошти повертаються до бюджету, до якого вони надійшли і супроводжуються бухгалтерськими проводками Д-т 6911-К-т 2313.

Після отримання від вищестоящої установи доходів зі спеціального фонду бюджету, картки ведуться окремо за загальним і спеціальним фондами бюджету. Такі картки відкриваються на рік. Протягом року вони можуть коригувати зміни в кошторисах у порядку, встановленому чинним законодавством України.

З особового (поточного) рахунку, зареєстрованого в Казначействі (банку) за даними державного казначейства (банку), здійснюється облік розподілу та доходів спеціальних коштів, які надходять від вищого органу.

Суми, вилучені з грантів, записуються зі знаком мінус або червоним чорнилом. На картці щомісяця розраховується сума «Загальний обсяг асигнувань за місяць», «Загальний обсяг асигнувань року» та «Баланс річних бюджетних асигнувань».

Власні надходження бюджетного органу становлять його спеціальний фонд, який поділяється на дві основні категорії: доходи від біржових операцій і доходи від необмінних операцій. Для зберігання спеціальних коштів бюджетній установі відкриваються поточний рахунок в Державному казначействі України або банку.

Власні доходи бюджетного органу використовуються відповідно до Закону про державний бюджет або рішень місцевого бюджету за напрямками:

- витрати на послуги, що надаються бюджетним органом відповідно до його функцій;
- оплата організаційних витрат та надання послуг, узгоджених з Мінфіном послуг, пов'язаних з наданням послуг капітальні видатки, створення умов для ініціювання інфраструктурних проєктів;
- надходження бюджетного органу від господарської та/або виробничої діяльності;
- використовуються для організації діяльності, зазначеної в підгрупах; , а також господарські видатки бюджетного органу;
- оплата витрат на оренду майна бюджетного органу - на утримання, обладнання, ремонт майна бюджетного органу;
- на дохід бюджетного органу з продаж майна
- для утримання, модернізації або придбання нових необоротних активів (крім будівель і споруд) і матеріальних цінностей для покриття витрат.

Видатки являють собою суму коштів, витрачених діяльності в межах сум, установлених кошторисом.

Специфічною особливістю обліку видатків некомерційних установ є поділ їх на касові та фактичні. Під касовими видатками розуміють кошти, які отримані з поточних бюджетних рахунків у банку чи реєстраційних рахунків у відповідних органах Державної казначейської служби для їх використання (витрачання) згідно з кошторисом. Касові видатки відображають кошти, отримані готівкою в касу установи і суми, перераховані шляхом безготівкової оплати. Взагалом, під касовими видатками розуміють касове виконання бюджету (видача грошей із бюджетних рахунків).

До касових видатків можемо віднести отримання готівки в касу на видачу зарплати, перерахування коштів за матеріали, продукти харчування, обладнання, у фонди соціального страхування тощо. Облік таких видатків ведеться по кодами економічної класифікації, відповідно до їх цільового призначення (код видатків). Під фактичними видатками маються на увазі дійсні витрати установи, які підтверджені відповідними первинними документами.

Прикладом фактичних видатків можуть бути операції з нарахування заробітної плати працівникам, списання витрачених медикаментів та продуктів харчування, списання витрат на відрядження за поданим авансовим звітом, нарахування внесків до спеціальних фондів на соціальні заходи тощо. Суть фактичних видатків полягає у зменшенні економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу. Такий розподіл видатків в обліку визначається необхідністю контролю з боку держави за використанням коштів.

Облік касових видатків призначений для надання інформації про касове виконання кошторису і залишки невикористаних асигнувань на кожну конкретну дату. Облік фактичних видатків призначений для контролю фактичного виконання кошторису видатків установи і дотримання встановлених норм за окремими статтями і структурними підрозділами. Облік фактичних видатків також ведеться в розрізі відповідно до кодів економічної класифікації.

Касові та фактичні видатки здебільшого можуть не сходитися у часі через їх різний зміст. Тому, для касових видатків на практиці застосовується касовий метод, а для фактичних — метод нарахувань. Якщо ці видатки все ж збіглися, їх прийнято називати прямими видатками. Касових видатки ведуться на синтетичних рахунках 22 “Готівкові кошти та їх еквіваленти” та 23 “Грошові кошти на рахунках” у розрізі відповідних субрахунків. Отримані у вигляді фінансування і плати за надані послуги суми грошових коштів відображаються за дебетом цих рахунків, а використані — за кредитом.

Івано-Франківський фаховий коледж технологій та бізнесу застосовує меморіально-ордерну форму обліку. При застосуванні цієї форми операції з руху грошових коштів відображаються в «Накопичувальних відомостях руху

грошових коштів загального (спеціального) фонду в органах Держказначейства України (установах банків)».

Аналітичний облік касових видатків в коледжі технологій та бізнесу ведеться в картках аналітичного обліку касових видатків, яка ведеться за кодами економічної класифікації видатків і підписується виконавцем та особою, що перевірила картку. За кожним кодом програмної класифікації видатків, за загальним і спеціальним фондами, за кожним видом коштів спеціального фонду складаються окремі картки. Суми відшкодованих касових видатків записуються на зворотному боці картки. Облік фактичних видатків ведеться на субрахунках рахунків 80 “Витрати на виконання бюджетних програм” та 81 “Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)”. По дебету відображається суми фактичних видатків, здійснених протягом звітного періоду, по кредиту — списання сум фактичних видатків на фінансові результати виконання кошторису звітного періоду.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ У НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

3.1 Особливості бухгалтерського обліку у неприбуткових організаціях

Організація бухгалтерського обліку в неприбуткових установах призначена для підтримання контролю за майном установи, виконання зобов'язань, управління обліковим процесом, використання різного роду ресурсів.

Елементами формування бухгалтерського обліку в неприбуткових установах є суб'єкти ведення бухгалтерського обліку, обліковий персонал, документування, План рахунків бухгалтерського обліку, звітність установи, організація матеріальної відповідальності, інвентаризація, облікова політика, процедури забезпечення збереження документів, організація системи контролю.

Одним з головних складових частин організації бухгалтерського обліку бюджетних установ є форма організації та форма ведення бухгалтерського обліку в бюджетній установі.

Ці елементи формують можливості для імітації системи бухгалтерського обліку на рівні її організації.

Організація бухгалтерського обліку у неприбуткових установах здійснюється з моменту створення установи. Тому, щоб майбутньому саме організація бухгалтерського обліку має вплив на ефективність бухгалтерського обліку і звітності.

Потрібно відзначити, що дотримання принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності дозволяє направити процес обліку на інформаційне забезпечення системи управління державними фінансами, забезпечення системи стратегічного бюджетного планування, досягнення ефективності всієї діяльності бюджетних установ.

На організацію облікового процесу впливають внутрішні та зовнішні фактори.

Так, до зовнішніх факторів відносять галузеву належність, стратегію фінансово-господарського розвитку, систему інформаційного забезпечення установи, рівень інфляції, законодавство.

До внутрішніх факторів відносять форму власності та організаційно-правову форму установи, обсяги діяльності, систему оподаткування, автономність установи, рівень кваліфікації бухгалтерських кадрів, систему матеріального стимулювання працівників, технологію обробки облікової інформації, методику калькулювання собівартості послуг.

Отже, раціональна організація бухгалтерського обліку та звітності повинна забезпечувати своєчасною та повною інформацією всіх користувачів.

План рахунків бухгалтерського обліку є важливим чинником, який сприяє налагодженому веденню обліку та складанню фінансової звітності і складається з двох розділів: балансових рахунків-класи 1-8 і позабалансових рахунків-класи 9,0.

Потрібно відмітити, що кожний клас враховує відповідну кількість синтетичних рахунків, розподілених на субрахунки першого та другого рівня. Варто відмітити, існуючу особливість побудови Плану рахунків бухгалтерського обліку державного сектору, а саме, синтетичні рахунки використовуються окремо в обліковому процесі бюджетних установ.

Перша цифра балансового рахунку означає клас рахунку, друга - номер синтетичного рахунку, а третя - виступає ідентифікатором суб'єкта державного сектору.

Раціональна організація бухгалтерського обліку у неприбуткових установах залежить від форми бухгалтерського обліку, яка представляє собою систему реєстрів, порядок і спосіб реєстрації та узагальнення інформації.

Найчастіше неприбутковими установами використовується

меморіальна автоматизована форма ведення бухгалтерського обліку.

Меморіальна форма обліку ґрунтується на використанню місячних накопичувальних відомостей - меморіальних ордерів.

Аналітичний облік в бюджетних установах здійснюється за допомогою карток аналітичного обліку.

Для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечення відображення всіх здійснених фінансово-господарських операцій, Івано-Франківський фаховий коледж технологій та бізнесу керується чітко обраною обліковою політикою.

Елементом системи бухгалтерського обліку неприбуткової установи є облікова політика. Тому організація бухгалтерського обліку Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу полягає в розробці і наявності наказу про облікову політику бюджетної установи та наказу про організацію бухгалтерського обліку і фінансової звітності бюджетної установи.

Облікова політика виступає сукупністю принципів, методів та процедур, що використовується Івано-Франківським фаховим коледжем технологій та бізнесу для складання і надання фінансової звітності, а це означає, що заклад самостійно визначає свою облікову політику з урахуванням певної специфіки і необхідності дотримання нормативних документів як загальнодержавного, так і відомчого значення.

Облікова політика Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу визначається у наказі, в якому встановлені методи оцінки, обліку.

Івано-Франківський фаховий коледж технологій та бізнесу послідовно застосовує облікову політику таким чином, щоб фінансова звітність відповідала всім вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі.

Наказ про облікову політику визначає методологічні питання бухгалтерського обліку без питань, які стосуються організації обліку. Його

готує головний бухгалтер Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу, тому щосаме на головного бухгалтера покладається обов'язок розроблення пропозицій з визначення облікової політики.

Облікова політика устанавлюється на тривалий термін. Важливо наголосити, що зміни наказу про облікову політику можливі тільки в разі змін діючих НП(С)БО, на вимогу Міністерства фінансів України, або якщо зміни забезпечують більш достовірне відображення подій або господарських операцій у бухобліку фінансовій звітності бюджетної установи.

Досліджуючи елементи облікової політики Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу заслуговують на увагу такі основні моменти. При розгляді національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, виявлена можливість застосування декількох методів оцінки, а це означає, що Івано-Франківський фаховий коледж технологій та бізнесу може обрати один з них.

Так, при виборі елементів облікової політики враховується період нарахування амортизації необоротних активів. Нарухування амортизації основних засобів Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу розпочинається наступним місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання.

При визначенні порядку проведення переоцінки необоротних активів Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу з'ясовано порядок проведення переоцінки основних засобів та інших активів і встановлення ознак суттєвості при перевищенню яких неприбуткова установа проводить переоцінку.

Рішення про переоцінку об'єктів основних засобів Івано-Франківський фаховий коледж технологій та бізнесу погоджує з вищою за рівнем організацією. Тільки після ухвалення такого рішення переоцінку об'єктів основних засобів проводять на річну дату балансу.

Одним із головних складових облікової політики Івано-Франківського

фахового коледжу технологій та бізнесу є визначення одиниці аналітичного обліку запасів. Одиницею обліку запасів є або найменування або однорідна група (вид).

Облік запасів матеріально-відповідальні особи Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу ведуть за найменуваннями, а у бухгалтерії рух запасів відображається в оборотних відомостях.

Вони відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності при виникненні, незалежно від дати надходження або сплати коштів. Для формування фінансового результату звітного періоду доходи звітного періоду порівнюються з витратами, щоб улічити для отримання цих доходів.

Всі господарські відносини з постачальниками обов'язково оформляються договорами.

Потрібно відмітити, що в додатках до Наказу про облікову політику наводиться тільки та кореспонденція субрахунків, яка безпосередньо застосовується в Івано-Франківському фаховому коледжі технологій та бізнесу.

Іншим основним документом бухгалтерського обліку Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу є Наказ про організацію бухгалтерського обліку.

Відповідно до чинного законодавства, за організацію бухгалтерського обліку Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу відповідає керівник, який здійснює керівництво відповідно до статутних документів.

Обов'язки головного бухгалтера прописані у наказі про організацію бухгалтерського обліку.

Необхідність наявності даного наказу пояснюється тим, що саме головний бухгалтер організовує роботу з ведення бухгалтерського обліку в установі.

Наказ затверджений керівником установи, це є внутрішній документ. Обов'язком головного бухгалтера є забезпечення дотримання єдиних

підходів до ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності у встановлені терміни.

Головний бухгалтер Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу несе відповідальність в межах бюджетного законодавства. Таке обмеження дозволяє зняти багато питань від контролюючих органів при виявленні порушень, пов'язаних з різновидом діяльності закладу.

Відповідальність інших осіб бухгалтерського складу за виконання роботи встановлюється посадовими інструкціями, які розробляються під час прийому працівника на роботу і доводяться до працівника під розпис.

Варто відмітити, що за несвоєчасне складання та подання первинних документів до дисциплінарної відповідальності притягуються працівники Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу

При веденні бухгалтерського обліку в автоматизованому вигляді (у тому числі і частково) наводиться перелік програмного забезпечення, яке при цьому використовується (включаючи програми, розроблені самостійно).

Бухгалтерський облік в коледжі ведеться автоматизовано. Усі факти існування господарських операцій, пов'язаних з виконанням кошторису здійснюється у хронологічному порядку за меморіально-ордерною формою обліку з використанням наступного програмного забезпечення: «ІС: Підприємство - Комплексний облік для бюджетних установ України», «UA-Бюджет», М.Е.Дос.

При веденні обліку для записів інформації про господарські операції застосовуються форми меморіальних ордерів бюджетних установ.

В свою чергу, меморіальні ордери, оборотні відомості аналітичного обліку та інші облікові реєстри підписуються виконавцем, який відповідає за складання даного облікового документу, особою, що перевірила меморіальний ордер, та головним бухгалтером.

3.2 Зміст, інформаційне забезпечення та методика складання фінансової звітності Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу

Завершальним етапом бухгалтерського процесу є складання звітності як процесу обліку облікових даних, накопичених в облікових регістрах. Однак інша інформація має бути представлена в стислій формі, яку легко створити та зрозуміти.

Важливим джерелом інформації для моніторингу стану фінансової дисципліни в бюджетних органах є пояснювальні записки, які розкривають окремі елементи фінансової та бюджетної звітності, зокрема: динаміку дебіторської та кредиторської заборгованості, у тому числі прострочену, причини прострочення дебіторської та кредиторської заборгованості; Причини існування незареєстрованих фінансових зобов'язань в Держфінансінспекції України; причини прострочення кредиторської заборгованості; причини зобов'язань без належного бюджетного розподілу; дані про порушення бюджетного законодавства, зафіксовані Державним казначейством; інвентаризаційні різниці та їх урегулювання.

Головні розпорядники коштів державного чи місцевих бюджетів установлюють для розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, що належать до сфери їх управління, 8 додаткові довідки до пояснювальної записки та отримувати від них додаткову інформацію. Форми звітності і пояснювальні записки підписуються керівниками і головними бухгалтерами. Без таких підписів фінансова та бюджетна звітність вважається недійсною. Елементи фінансової та бюджетної звітності знаходять своє розкриття у Пояснювальній записці та формах щодо розкриття елементів фінансової і бюджетної звітності до неї.

До фінансової звітності також додається лист, у якому є затверджений перелік форм фінансової та бюджетної звітності, що подаються, та їх обсяг. У зв'язку з тим, що дані бухгалтерського обліку органів казначейства України за операціями з обслуговування кошторисів, що формуються в інформаційній системі казначейської служби, вважаються остаточними, дані фінансової та

бюджетної звітності розпорядників та одержувачів бюджетних коштів перевіряються в частині відповідності аналогічним даним, відображеним у бухгалтерському обліку органів Державної казначейської служби України.

Усі примірники фінансової і бюджетної звітності розпорядників і одержувачів бюджетних коштів до подачі розпорядникам бюджетних коштів вищого рівня чи іншим користувачам перевіряються та візуються відповідним органом Державної казначейської служби України, засвідчуються підписом, печаткою або штампом на кожній сторінці всіх форм фінансової та бюджетної звітності і форм щодо розкриття елементів фінансової та бюджетної звітності.

Органи Державного казначейства України встановлюють терміни подання фінансової звітності. Згідно цього Івано-Франківський фаховий коледж технологій та бізнесу подає квартальну фінансову звітність (крім зведеної та консолідованої) не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річну – не пізніше 20 лютого, наступного за звітним року. Місячний звіт про використання бюджетних надходжень подає не пізніше 5 числа місяця, наступного за звітним, квартальний – не пізніше 15 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річний – не пізніше як 22 січня, наступного за звітним року.

Івано-Франківський фаховий коледж технологій та бізнесу подає свою звітність органам Державної казначейської служби та фінансовим органам. Статистична та податкова звітність йде відповідно до органів Державної статистики та Державної фіскальної служби. Остаточна перевірка звітних форм здійснюється на підставі вказівок з ув'язки окремих форм звітності з поданими в інструктивних матеріалах. У бухгалтерських звітах та балансах не має бути ніяких підчисток і помарок [45]. Після уважної перевірки бухгалтерські звіти та пояснювальні записки підписуються керівником фахового коледжу технологій та бізнесу і головним бухгалтером установи.

Баланс Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу як звіт про фінансовий стан, відображає його активи, зобов'язання і власний капітал на початок року та на кінець звітного періоду на підставі звірених даних бухгалтерського обліку.

Згортання статей активів та зобов'язань є неможливим, крім випадків, які зазначені у відповідних положеннях бухгалтерського обліку в державному секторі.

Підсумок активу балансу Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу дорівнює сумі зобов'язань, власного капіталу а також фінансового результату. Активи відображаються в балансі за умови, в майбутньому очікується отримання економічних вигод та потенціалу корисності, пов'язаних з його використанням.

Зобов'язання відображається у балансі за умови, якщо ймовірність зменшення економічних вигод або потенціалу корисності у майбутньому внаслідок його погашення.

Одночасно з відображенням активів або зобов'язань в балансі, які приводять до їх зміни, в балансі відображається і власний капітал і фінансовий результат.

Оцінка та подальше розкриття окремих статей балансу здійснюється в примітках до річної фінансової звітності відповідно до НП(с)БО.

У Івано-Франківському фаховому коледжі технологій та бізнесу форма №1-дс «Баланс» заповнюється у наступному порядку.

В розділі I «Нефінансові активи» у статті 1 «Основні засоби» наводяться вартість об'єктів, віднесених до складу основних засобів і інших необоротних матеріальних активів. У цій статті також надають інформацію окремо про первісну (переоцінену) вартість, суму зносу основних засобів Івано-Франківському фаховому коледжі технологій та бізнесу та їх залишкова вартість. У підсумок балансу включена залишкова вартість, яку в коледжі визначають як різницю між первісною (переоціненою) вартістю основних засобів і сумою їх зносу на дату балансу. Станом на 31.12.2021 р. залишкова вартість основних засобів Івано-Франківського фахового

колледжу технологій та бізнесу складає 8722252,0 тис.грн.

Стаття «Інвестиційна нерухомість» наводить інформацію про вартість об'єктів Івано-Франківського фахового колледжу технологій та бізнесу, які віднесені до складу інвестиційної нерухомості. Дана стаття містить інформацію окремо про первісну вартість, суму зносу інвестиційної нерухомості та залишкову вартість. Підсумок балансу відображає залишкову вартість, яка визначається як різниця між первісною вартістю інвестиційної вартості та сумою зносу.

Стаття «Нематеріальні активи» дає можливість побачити вартість об'єктів, які наводяться окремо первісна та залишкова вартість нематеріальних активів. Надається ще інформація про нараховану у встановленому порядку суму накопиченої амортизації. Підсумок балансу включає залишкова вартість, яка визначається як різниця між первісною вартістю і сумою накопиченої амортизації.

Стаття «Незавершені капітальні інвестиції» містить інформацію про вартість незавершених надатубалансу капітальних інвестицій в необоротні активи. Станом на 31.12.2021 р. вартість незавершених капітальних інвестицій Івано-Франківського фахового колледжу технологій та бізнесу складає 200485,0 тис.грн.

Стаття «Запаси» відображає загальну вартість всіх запасів Івано-Франківського фахового колледжу технологій та бізнесу, що є в розпорядженню установи. Станом на 31.12.2021 р. вартість запасів складає 1178200,0 тис.грн.

Розділ II «Фінансові активи» активу балансу Івано-Франківського фахового колледжу технологій та бізнесу містить статтю «Довгострокова дебіторська заборгованість», де своє відображення знаходить дебіторська заборгованість, яка буде погашена після завершення звітного періоду.

Стаття «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» містить інформацію про дебіторську заборгованість за розрахунками з бюджетом за податками та зборами Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу.

У статті «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги» відображають інформацію про дебіторську заборгованість Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу за розрахунками з покупцями та замовниками за надані послуги, виконані роботи, виготовлену продукцію.

Стаття «Поточна дебіторська заборгованість за виданими авансами» надає інформацію про дебіторська заборгованість Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу за розрахунками з постачальниками, підрядниками на умовах попередньої оплати за товари, роботи, послуги, з працівниками за видані аванси на господарські потреби або видатки на відрядження.

У статті «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками із соціального страхування» міститься інформація про дебіторську заборгованість Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу за розрахунками з державними цільовими фондами, зокрема за нарахованими сумами допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю. Станом на 31.12.2021р. вартість заборгованості Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу складає 16772,0 тис. грн.

Статті «Поточна дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками» містить інформацію про дебіторська заборгованість Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу, яка виникла за операціями між розпорядниками бюджетних коштів із внутрішніх передач.

Стаття «Інша поточна дебіторська заборгованість» показує дебіторську заборгованість за розрахунками з відшкодування завданих

збитків та за спеціальними видами платежів, а також іншу поточну дебіторську заборгованість. Станом на 31.12.2021 р. вартість іншої поточної дебіторської заборгованості Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу складає 81895,0 тис.грн.

Стаття «Поточні фінансові інвестиції» вносить інформацію про поточні фінансові інвестиції у цінні папери та короткострокові векселі одержані. У цій статті органи Державної Казначейської служби відображають короткострокові цінні папери, придбані за рахунок коштів державного (місцевого) бюджету.

У статті «Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у національній валюті» надається інформація про готівку, кошти на рахунках в органах Казначейства та в банках. Станом на 31.12.2021 р. вартість грошових коштів на казначейському рахунку Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу складає 324787,0 тис.грн.

Стаття «Кошти бюджетів інших коштів на єдиному казначейському рахунку» створена для відображення органами казначейства коштів державного чи місцевого бюджетів на єдиному казначейському рахунку.

Стаття «Інші фінансові активи» призначена для відображення інших довгострокових та короткострокових фінансових активів Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу, які не оприлюднені в інших статтях розділу II «Фінансові активи» Балансу.

Стаття «Витрати майбутніх періодів» містить інформацію про здійснені у звітному періоді витрати Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу, які підлягають віднесенню на витрати в майбутніх звітних періодах (сплачені авансом орендні платежі, передплата газет, журналів, періодичних та довідкових видань тощо).

Пасив балансу Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу складається з власного капіталу і зобов'язань.

Стаття «Внесений капітал» містить інформацію про капітал Івано-

Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу, сформований за відповідними рішеннями органів управління. Станом на 31.12.2021р. вартість внесеного капіталу складає 25356947,0 тис.грн.

Стаття «Капітал у дооцінках» призначена для відображення результату дооцінок (уцінок) матеріальних, нематеріальних і фінансових активів Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу, які здійснюють у випадках, передбачених законодавством, що склався на кінець звітного періоду.

Стаття «Фінансовий результат» наводить інформацію про результат виконання кошторису (бюджету) Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу. Станом на 31.12.2021 р. вартість фінансового результату складає -15174069,0 тис.грн.

Стаття «Цільове фінансування» показує суму залишку коштів цільового фінансування з відповідного бюджету, які були виділені для проведення заходів цільового характеру. Станом на 31.12.2021 р. вартість цільового фінансування складає 200485,0 тис.грн.

Стаття «Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці» відображає зобов'язання за розрахунками з працівниками Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу, які перебувають або не перебувають у штаті, за всіма видами заробітної плати, преміями, допомогою у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю. Станом на 31.12.2021 р. Вартість цих зобов'язань складає 13903,0 тис. грн.

Стаття «Поточні зобов'язання за розрахунками із соціального страхування» відображає зобов'язання за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, за видами страхування, передбаченими законодавством, зі сплати штрафних санкцій за виявлені перевіркою порушення порядку використання страхових коштів тощо.

3.3 Шляхи удосконалення обліку неприбуткових організацій на прикладі Івано-Франківського фахового коледжу технологій та бізнесу

Постійне зростання кількості українських неприбуткових організацій, зокрема благодійних фондів, молодіжних, професійних, дитячих, жіночих, ветеранських, релігійних організацій, політичних партій, профспілок, недержавних пенсійних фондів, аналітичних центрів тощо, доводить той факт, що вони є реальним сектором економіки.

Некомерційні організації створюються для задоволення широких соціальних інтересів громадян та реалізації суспільних благ, які діють переважно у соціальній сфері, фінансують нестачу коштів держави, акумулюють великі обсяги державних і донорських коштів, водночас відсутнє регулювання бухгалтерського обліку, що потребує системного дослідження та науково-теоретичного обґрунтування методики, організації та методичного забезпечення бухгалтерського обліку неприбуткової організації з урахуванням особливостей її діяльності.

На мою думку, з огляду на те, що головна відмінність таких організацій полягає в тому, що метою їх діяльності не є отримання прибутку, доцільніше дотримуватися базового підходу податкового законодавства, який полягає у використанні терміну «некомерційні підприємства, установи та організації». Однак це визначення також потребує уточнення. В українському законодавстві одна з бюджетних та громадських організацій у законі називається неприбутковою, оскільки жодна не має прибутку. Але економічна природа цих організацій зовсім інша.

Бюджетні (національні) неприбуткові організації створюються за рішенням органів державної влади та гарантують одержання коштів з бюджету, а громадські (недержавні) організації створюються на громадських засадах і є юридичними особами приватного права. Тому для цілей державного регулювання необхідно розрізнити такі види неприбуткових організацій:

публічно-правові некомерційні та приватно-правові.

Наступне, що потрібно удосконалити - це класифікацію неприбуткових організацій. Некомерційні організації, зареєстровані згідно з вимогами законодавства та внесені органами ДПС у встановленому порядку до Реєстру неприбуткових установ та організацій, керуються спеціальною ст. 157 ПКУ. Саме ця стаття визначає порядок оподаткування неприбуткових організацій та виділяє вісім груп неприбуткових організацій за особливостями оподаткування залежно від видів отримуваних доходів.

Після набуття статусу юридичної особи всі неприбуткові організації протягом місяця після отримання свідоцтва про державну реєстрацію зобов'язані зареєструватися в місцевому податковому органі та внести до реєстру неприбуткових організацій та установ. Реєстр неприбуткових установ та організацій є автоматизованою системою збору, накопичення та обробки даних про неприбуткові підприємства, установи та організації та їх самостійні філії, визначені у статті 14 п. 14.1 п. 14.1.121. Мій код Від сплати податку на прибуток. Згідно з даними реєстру, за ознаками неприбуткових організацій налічується шістнадцять видів. Отже, в українському законодавстві за особливостями оподаткування виділяють вісім груп неприбуткових організацій та 16 видів неприбуткових організацій за ознаками неприбуткових за видами доходів, одержуваних ПКУ.

Інша проблема класифікації НКО полягає в тому, що НКО класифікуються на різні сегменти відповідно до Класифікатора економічної діяльності [6]. Як наслідок, статистичні дані про діяльність таких організацій отримати важко.

Другий рівень – облік неприбуткових організацій

Ще однією проблемою класифікації неприбуткових організацій є те, що за Класифікатором видів економічної діяльності (КВЕД) неприбуткові організації віднесені до різних видів [6]. Внаслідок цього виникають проблеми під час отримання статистичної інформації про діяльність таких організацій.

На другому рівні бухгалтерський облік неприбуткових організацій

регулюється Державними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО). Застосування чинного П(С)БО поширюється на всіх юридичних осіб, незалежно від їх організаційно-правової форми, форм власності та належності, за винятком банків та бюджетних установ. Оцінка змісту БПЗ дала нам можливість зробити висновки про рівень їхньої зацікавленості суб'єктами комерційної діяльності. Навіть якщо некомерційна організація веде підприємницьку діяльність, вона повинна спрямовувати свій прибуток на головне завдання здійснення своєї діяльності.

Основні поняття бухгалтерського обліку та фінансової звітності, визначені П(С)БО, такі як «активи», «зобов'язання», «власний капітал», «витрати», «доходи», базуються на певних економічних інтересах. Однак діяльність неприбуткових організацій не спрямована на отримання фінансової вигоди.

Визначені принципи роблять проблемним на практиці визнання активів, зобов'язань, власного капіталу та відображення їх в обліку та фінансової звітності.

Маючи на меті забезпечення єдиних методологічних засад формування облікової політики всіма суб'єктами господарювання, треба прийняти за необхідне розробку Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємств. Керівництво має регулювати процедури відбору, зміни в обліковій політиці та загальні вимоги до розкриття їх елементів, що сприятиме застосуванню принципів всіма суб'єктами господарювання та покращить методологічне та організаційне забезпечення національних та міжнародних стандартів. Крім того, застосування стандарту допоможе всім підприємствам розробити обґрунтовану облікову політику не лише при складанні фінансової звітності, а й у вирішенні комерційних спорів.

Тому ведення та організація обліку та звітності українських неприбуткових організацій потребує подальшого дослідження та розробки теоретичних методів забезпечення бухгалтерського обліку неприбуткових організацій з урахуванням специфіки їх діяльності.

ВИСНОВОК

Актуальність запланованих змін безсумнівна, оскільки вдосконалення системи нагляду за бухгалтерським обліком у державному секторі давно назріло. Діюча система бухгалтерського нагляду у державному секторі характеризується відсутністю систематизованості бюджетних органів, документів обліку доходів і видатків, невідповідності міжнародним стандартам законодавства, недостатнім розкриттям великої кількості інструкцій, роз'яснювальних листів тощо.

Необхідно уточнити наглядово-методичне забезпечення формування бюджетних органів та процедур звітності та приведення їх у відповідність до міжнародної практики бухгалтерського обліку в державному секторі. Тому правильно організовані процеси обліку та звітності забезпечать зовнішніх та внутрішніх користувачів достовірною інформацією для прийняття управлінських рішень.

Під час дослідження ведення бухгалтерського обліку в Івано-Франківському фаховому коледжі технологій та бізнесу, можна зробити наступні висновки:

– система звітності неприбуткових установ потребує покращення у частині кількості необхідних до подання в органи казначейства форм;

– у зв'язку з тим, що бюджетні установи подають майже тридцять звітів, більша частина показників у них дублюються, що свідчить про неефективність інформаційного насичення фінансової та бюджетної звітності.

У той же час важливі показники ефективності, такі як борг працівників, кредиторська заборгованість за роботи та послуги, залишаються недостатньо розкритими. Нормативно-методичне забезпечує розробку необхідності конкретизації процедур звітності перед бюджетними органами та приведення їх у відповідність до міжнародної практики бухгалтерського обліку в державному секторі. Тому правильно організовані процеси обліку та звітності забезпечать зовнішніх та внутрішніх користувачів достовірною інформацією для прийняття

управлінських рішень, спрямованих на економію бюджетних коштів та їх цільове використання.

Особливими об'єктами обліку неприбуткових організацій є їх доходи і витрати. Дослідження специфіки можливих видів, форм, способів отримання доходів і витрат засвідчили наявні проблеми.

Для підвищення ефективності діяльності бюджетних та небюджетних неприбуткових організацій необхідно розв'язати низку важливих проблем, зокрема: узгодити методи визнання доходів і витрат у фінансовій та податковій звітності; обґрунтувати механізми оподаткування результатів неосновної статутної діяльності; розробити методику аналізу отриманих коштів; розглянути юридичні сфери.

Особливу увагу слід приділити обліку доходів неприбуткових організацій з інших джерел, що підлягають оподаткуванню, з метою недопущення уникнення оподаткування шляхом занесення цих сум до доходів, отриманих від проведення основної діяльності. Для бюджетних неприбуткових організацій необхідно обліковувати і визнавати у звітності доходи та видатки з використанням методу нарахування і норм, характерних для Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, що сприятиме уніфікації формування фінансових результатів одержувачів бюджетних коштів. Модернізація системи бухгалтерського обліку неприбуткових організацій повинна також передбачити розробку відповідних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, оскільки специфіка їх діяльності висуває особливі вимоги до формування інформації, необхідної для облікових та контрольних цілей.

Особлива соціальна значущість неприбуткових організацій в умовах ринкової трансформації, недостатня увага науковців до специфіки їх бухгалтерського обліку, відсутність нормативно-правових актів, що враховують специфіку діяльності неприбуткових організацій, необхідність удосконалення методи, методи та організації підтримки неприбуткових організацій. Зміни зовнішнього середовища систем бухгалтерського обліку на національному рівні потребують реорганізації внутрішніх систем обліку суб'єктів господарювання

та забезпечують додаткове теоретичне осмислення методологічних та організаційних аспектів бухгалтерського обліку неприбуткових організацій. Результатом такого дослідження має стати вдосконалення методів обліку та організації діяльності неприбуткових організацій з урахуванням особливостей діяльності неприбуткових організацій на основі норм та узгодження з вимогами міжнародних стандартів та податкового законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України електронний ресурс: режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» електронний ресурс: режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань / затверджено наказ міністерства фінансів України 02.09.2014 № 879 електронний ресурс: режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
4. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення матеріальних цінностей / затверджений постановою кабінету міністрів України від 22 січня 1996 р. n 116 електронний ресурс: режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%d0%bf>
5. Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах державної казначейської служби України. Затверджено наказ міністерства фінансів України 22.12.2015 № 1161 електронний ресурс: режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
6. Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ / затверджено наказ міністерства фінансів України 02.04.2014 № 372 електронний ресурс: режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0426-14-7>
7. Про затвердження порядків надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами : Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України від 23.07.2010 р. № 736/902/758 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// zakon1.rada.gov.ua/laws/show/laws/show/z1196-10/](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/laws/show/z1196-10/)
8. Боголіб Т. М. Формування бюджету вищого навчального закладу / Т. М. Боголіб // Фінанси України. – 2004. – № 10. – С. 95 – 102. 52

9. Галузіна С. М. Аспекти підвищення ролі учетно-аналитической інформації в системі управління організацією: моногр. / С. М. Галузіна. – СПб. : Знання, 2006. – 392 с., С.24–25.
10. Бутинець Ф. Бухгалтерська освіта і Болонський процес: уніфікація чи гармонізація // День. –№ 154. – 27 серпня 2005 [Електронний ресурс // <http://www.day.kiev.ua/147410>]
11. Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування. Навч. посібник / За ред. В.І. Лемішовського. – 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: «Інтелект - Захід», 2008. – 1120с.
12. Гринь А. М. Бюджетирование вуза как необходимое условие его экономической устойчивости / А. М. Гринь // Университетское управление: практика и анализ. – 2002. – № 4 (23). – С. 23 – 32.
13. Джога Р. Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : підруч. / Р. Т. Джога, С. В. Свірко, Л. М. Сінельник ; За ред. Джоги Р. Т. – К. : КНЕУ, 2003. – 483 с.
14. Кондрашова Т.М. Управлінський облік в державних вищих навчальних закладах: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук / Т.М. Кондрашова. – К.: КНЕУ, 2007. – 22с.
15. Контроллинг как инструмент управления предприятием / Е. Л. Ананькина, С. В. Данилочкин, С. Г. Данилочкина [и др.]. – М. : АудитЮНИТИ, 2002. – 279 с.
16. Король Г. Методичний підхід до розробки і удосконалення обліковоаналітичної системи підприємства / Г. Король, Ю. Труш // Обліково-аналітичні системи суб'єктів господарської діяльності в Україні : Тези міжнар. наук.- практ. конф. – Львів. – 2005. – С. 140 – 141.
17. Куцинська М. В. Удосконалення класифікації центрів відповідальності ДВНЗ / М. В. Куцинська // Пріоритети нової економіки знань в ХХІ сторіччі : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2011. – С. 119 – 123. 53

18. Левицька С.О. Облік та аналіз діяльності бюджетних установ: Монографія. – Рівне: УДУВГП, 2004. – 233с.
19. Лучко М. Фінансовий аналіз / Лучко М., Жукевич С., Фаріон А. Тернопіль.- Економічна думка, 2016р. 300 с.
20. Нечипорук Н. Спеціальний фонд бюджетних установ: планування і формування / Н. Нечипорук // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 6. – С. 131- 134.
21. Панков Д.А. Анализ хозяйственной деятельности бюджетных организаций / Панков Д.А., Головкова Е.А., Пашковская Л.В. – М.: Новое знание, 2003. – 409с.
22. Пігош В. Обліково-аналітичне забезпечення як основа управління фінансово-господарською діяльністю державних вищих закладів освіти [Електронний ресурс].–Режим доступу : [//http://www.nbuuv.gov.ua/old_jrn/natural/VNULP/Management/2012_721/60.pdf](http://www.nbuuv.gov.ua/old_jrn/natural/VNULP/Management/2012_721/60.pdf)
23. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): Монографія / Пушкар М.С. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 334с.
24. Рижа Т. В. Особливості бюджетування вищих навчальних закладів / Т. В. Рижа // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 2. – Т. 3. – С. 176 – 182.
25. Самборский В.И. Анализ хозяйственной деятельности в бюджетных и научных учреждениях / Самборский В.И., Грищенко А.А. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 375с.
26. Свірко С. В. Концептуалізація управлінського обліку в бюджетних установах України / С. В. Свірко // Вчені записки : науковий збірник. – Вип. 14. – Ч. 2. – К. : КНЕУ, 2012. – С. 167 – 173.
27. Свірко С.В. Доходи спеціального фонду бюджетних установ в вітчизняній та міжнародній обліковій практиці: характеристика та порівняльний аналіз / С.В. Свірко // Вчені записки: науковий збірник. – К.: КНЕУ, 2009. – Випуск 11. – С. 89-95. 54

- 28.Свірко С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: методологія і організація / Свірко С.В. – К.: КНЕУ, 2006. – 243с.
- 29.Сисюк С. В. Облік і контроль витрат і калькулювання собівартості платних освітніх послуг : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / С. В. Сисюк. – К., 2008. – 20 с.
- 30.Фатхутдинов Р.А. Управленческие решения: учеб. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 264 с.; С. 121, 130.

ДОДАТКИ